

Sygn. akt I UZ 28/11

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Iwulski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania J. J.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość świadczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 4 października 2011 r.,

zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 1 lutego 2011 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 1 lutego 2011 r., Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną ubezpieczonego J. J. od wyroku tego Sądu z dnia 7 września 2010 r. w sprawie przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o wysokość świadczenia z ubezpieczenia społecznego rolników. Sąd Apelacyjny uznał, że wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego ustalona przez Sąd na podstawie art. 19 w związku z art. 22 k.p.c. wynosi 5.819,40 zł, zamiast kwoty 13.093,65 zł oznaczonej przez wnoszącego skargę. Skoro rzeczywista wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 zł, to skarga kasacyjna od wyroku Sądu drugiej instancji jest niedopuszczalna.

Postanowienie odrzucające skargę kasacyjną wnioskodawca zaskarżył zażaleniem, w którym zarzucił naruszenie art. 22 w związku z art. 19 § 1, art. 25 § 1 i 2 oraz art. 26 k.p.c. W uzasadnieniu zażalenia ubezpieczony wywiódł w szczególności, że art. 22 k.p.c. dotyczy wyłącznie ustalenia wartości przedmiotu sporu w sprawie o prawo do świadczeń, które mają powtarzać się w przyszłości. Tymczasem wskazana w skardze kasacyjnej kwota 13.093,65 zł dotyczy okresu od 1 maja 2002 r. do 31 lipca 2004 r., a więc okresu sprzed wniesienia odwołania i w związku z tym jest świadczeniem jednorazowym, a nie powtarzającym się. Ponadto - w ocenie żalącego się - skoro w postępowaniu apelacyjnym Sądy nie dokonały weryfikacji wartości przedmiotu zaskarżenia, zaś wskazana przez wnioskodawcę wartość nie była kwestionowana przez organ rentowy, to nie może ona podlegać ponownemu badaniu w dalszym toku postępowania. Żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie powoda podlega uwzględnieniu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest stanowisko, zgodnie z którym, jeśli przedmiotem sporu nie jest prawo do emerytury lub renty, lecz jedynie jego wysokość, to dopuszczalność zaskarżenia wyroku sądu drugiej instancji uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia, obliczonej na podstawie art. 22 k.p.c. i stanowi ona różnicę między wysokością świadczenia wypłacanego przez organ rentowy a wysokością świadczenia żądanego przez ubezpieczonego w skali jednego roku (por. przykładowo postanowienia z dnia 6 listopada 2008 r., II UZ 48/08, LEX nr 686064; z dnia 24 czerwca 2009 r., II UZ 19/09, LEX nr 519958; z dnia 21 lipca 2009 r., II UZ 26/09, LEX nr 537026 i z dnia 10 listopada 2010 r., II UZ 30/10 (LEX nr 707896). Innymi słowy, wartością przedmiotu zaskarżenia w takich sprawach jest suma kwot stanowiących miesięczne różnice pomiędzy świadczeniem dochodzonym a pobieranym za okres jednego roku, a nie suma tych świadczeń (wyliczonych lub wypłacanych)

z dwunastu miesięcy (por. postanowienie z dnia 2 października 2009 r., II UZ 30/09, LEX nr 583822).

W orzecznictwie wyrażano pogląd, że art. 22 k.p.c. dotyczy wyłącznie prawa do świadczeń, jakie mają powtarzać się w przyszłości. Jeżeli więc żądanie pozwu obejmuje zarówno takie świadczenia, jak i świadczenia za czas poprzedzający wniesienie pozwu, to wartość przedmiotu sporu wynika z ich zliczenia (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 1958 r., 1 CO 5/58, OSN 1958 nr 3, poz. 61 oraz uchwałę z dnia 15 stycznia 1981 r., III CZP 69/80, OSNC 1981 nr 6, poz. 101). To stanowisko zostało zakwestionowane w orzeczeniach dotyczących spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których stwierdzono, że w tym postępowaniu odrębnym występują odmienności wynikające przede wszystkim z innego uregulowania wymagalności świadczeń powtarzających się, dla których materialną podstawą prawną są przepisy prawa ubezpieczeń społecznych. Według tych przepisów, to organ rentowy stwierdza nabycie prawa osoby ubezpieczonej do określonego świadczenia, co nakazuje uznanie, że zasada wyrażona w art. 22 k.p.c. obowiązuje niezależnie od tego, czy żądanie obejmuje świadczenia powtarzające się na przyszłość, czy też za okres wsteczny. W związku z tym przy określaniu wartości przedmiotu sporu nie sumuje się świadczeń, poczynając od wskazanej w żądaniu daty (w tym względzie nie ma zastosowania art. 21 k.p.c.), lecz oblicza się roczną wartość świadczeń (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2001 r., II UKN 294/00, LEX nr 551037 oraz z dnia 21 kwietnia 2005 r., I UZ 76/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 66). Nie oceniając trafności tego poglądu, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie zwraca uwagę na to, że wartość przedmiotu sporu i pochodna od niego wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego, zależy od dochodzonego w sprawie roszczenia, to jest od tego czego domaga się strona, przy czym sprawdzenie przez sąd wartości przedmiotu sporu i przedmiotu zaskarżenia nie może polegać na ocenie zasadności dochodzonego roszczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2005 r., II UZ 37/05, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 31 i z dnia 6 czerwca 2005 r., I UZ 16/05, OSNP 2006 nr 9-10, poz. 165). W pierwszej kolejności należy więc rozważyć, jaki jest przedmiot rozpoznawanej sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych.

W niniejszej sprawie odwołanie skarżącego (odpowiednik pozwu formułującego żądanie) dotyczyło decyzji organu rentowego z dnia 31 marca 2008 r. wydanej w przedmiocie wznowienia postępowania o wysokość świadczenia rentowego, zakończonego decyzjami z 8 lutego 2002 r. i z 13 lipca 2004 r. Zaskarżoną decyzją z dnia 31 marca 2008 r. organ rentowy umorzył postępowanie o wypłatę części uzupełniającej renty. W odwołaniu ubezpieczony domagał się nakazania organowi rentowemu wypłacenia renty należnej wnioskodawcy w pełnej wysokości za okres od 1 maja 2002 r. do 31 lipca 2004 r. Taki też wniosek ubezpieczony sformułował w apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji. Z przedstawionych w uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji wywodów wynika, że wnioskodawcy zostało przyznane prawo do rolniczej renty inwalidzkiej, lecz z uwagi na niezaprzeszanie prowadzenia działalności rolniczej, świadczenie to zostało zawieszona w części uzupełniającej. W sprawach, w których kwestionuje się zawieszenie części uzupełniającej renty lub emerytury, dopuszczalność skargi kasacyjnej niewątpliwie zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2001 r., II UZ 28/01, OSNP 2003 nr 6, poz. 160; z dnia 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09, LEX nr 583831 i z dnia 11 maja 2010 r., II UZ 9/10, LEX nr 621344). Jednakże nie można zasadnie twierdzić, że niniejsza sprawa jest sprawą o przyznanie renty rolniczej lub o wysokość takiej renty. Co więcej, sprawa ta nie jest również sprawą o zawieszenie renty. Wszystkie te kwestie były już bowiem przedmiotem rozpoznania we wcześniejszych postępowaniach. Przedmiotem odwołania w rozpoznawanej sprawie (decyzji organu rentowego z dnia 31 marca 2008 r.) jest natomiast odmowa wznowienia postępowania i wypłaty ubezpieczonemu niesłusznie zawieszona - jego zdaniem - części uzupełniającej renty rolniczej za okres od 1 maja 2002 r. do 31 lipca 2004 r. Rozpoznawana sprawa nie jest więc sprawą o prawo do renty (o prawo do świadczeń powtarzających się) ani sprawą o wysokość renty, ani nawet sprawą o zawieszenie renty, a więc wartość przedmiotu sporu (a w konsekwencji wartość przedmiotu zaskarżenia) nie podlega ustaleniu na podstawie art. 22 k.p.c., lecz na zasadach art. 21 k.p.c. (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09, LEX nr 583831). Dlatego wartość tę wyznacza wysokość świadczenia zawieszona przez

organ rentowy (części uzupełniającej renty) za okres wskazany w decyzji z dnia 31 marca 2008 r., których wypłaty domaga się ubezpieczony (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1996 r., II UKN 4/96, OSNAPiUS 1997 nr 8, poz. 138).

Z tego względu nie można uznać, aby wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej ubezpieczonego, była niższa niż 10.000 zł i dlatego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. postanowił jak w sentencji.